

І. І. ГРИШИНА,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету права та масових комунікацій Харківського національного університету внутрішніх справ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА ЗА ПОРУШЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ АКЦІОНЕРІВ

У поданій науковій статті автором розглянуто особливості застосування відповідальності до акціонерного товариства за порушення корпоративних прав акціонерів. На підставі проведеного аналізу зроблено висновки, що товариство повинно нести відповідальність у вигляді покладення на нього обов'язку проводити позачергові загальні збори на вимогу акціонерів у разі порушення їх права на участь у чергових зборах. Оскільки акціонери, яким належать привілейовані акції, мають право отримувати дивіденди навіть у разі відсутності або недостатності чистого прибутку, то відповідно у таких акціонерів виникає право вимагати від акціонерного товариства виконання покладеного на нього корпоративного обов'язку. У разі порушення переважного права акціонерів на додаткову емісію та неможливості забезпечити відповідне право шляхом проведення позачергових загальних зборів у них повинно виникати право продажу належних їм акцій.

Ключові слова: акціонерне товариство, акціонери, корпоративні права, відповідальність акціонерного товариства.

Постановка проблеми. Корпоративні правовідносини, так само як і зобов'язання, мають відносний характер, оскільки інтерес особи, як і в зобов'язанні, забезпечується шляхом вчинення певних дій зобов'язаною особою, а в корпоративних – діями уповноваженого суб'єкта, тобто акціонерне товариство (далі – АТ) повинно своїми діями забезпечити реалізацію суб'єктивних прав акціонерів [6, с. 26]. Зобов'язальне правовідношення завжди встановлюється з певною (конкретно визначеною) особою і тому має відносний, а не абсолютний характер, отже, корпоративні відносини є взаємними та відносними, в яких корпоративні обов'язки АТ повинні існувати а ргіогі. Здійснення корпоративних прав забезпечується гарантіями, які надають можливість безперешкодного їх здійснення та охорони, а у разі протиправних посягань – захисту і відновлення. Однією із найважливіших форм правових гарантій здійснення таких прав, на думку І. Б. Саракун, є корпоративний обов'язок [9, с. 9]. За невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків і в разі порушення прав та охоронюваних законом інтересів акціонерів АТ як учасник акціонерних правовідносин повинно нести відповідальність.

Метою статті є з'ясування особливостей застосування відповідальності АТ у разі порушення корпоративних прав акціонерів.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми АТ досліджувалися у роботах Е. Р. Губіна, Д. В. Ломакіна, Ю. С. Поварова, І. Б. Саракун та ін.

Виклад основного матеріалу. Найголовнішим питанням, позбавленим уваги законодавця, є окреслення кола обов'язків товариства з відповідним закріпленням цього в окремій статті Закону України «Про акціонерні товариства» [2]. Цей Закон не містить чітко сформульованих обов'язків товариства, вони безпосередньо корелюються від прав акціонерів та розпорочені по всьому акціонерному законодавству, а також можуть міститись у статуті АТ, що ускладнює можливість притягнення його до відповідальності. Наша думка ґрунтується на тому, що хоча обов'язки АТ і можуть бути передбачені у статуті, проте не всі акціонери мають можливість ознайомитися з відповідними документами, незважаючи на те, що порядок надання інформації передбачений ст. 78 Закону України «Про акціонерні товариства».

Акціонери повинні мати право вирішувати найважливіші питання діяльності товариства. Рішення з таких питань повинні прийматися вищим органом товариства – загальними зборами акціонерів. АТ повинно нести відповідальність за непроведення або несвоєчасне проведення загальних зборів акціонерів, за ненадання, несвоєчасне надання або надання недостовірної інформації та документів, що

стосуються порядку денного загальних зборів акціонерів.

Незважаючи на те, що Закон України «Про акціонерні товариства» (ч. 1 ст. 36) уточнює, які саме документи належать до тих, що пов'язані з порядком денним, як, коли і де з такими документами може ознайомитися акціонер, відповідальності АТ за невиконання покладених на нього відповідних обов'язків не приділяється жодної уваги. Відповідно до ч. 5 ст. 11 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» [3] за неопублікування, опублікування не в повному обсязі інформації та/або опублікування недостовірної інформації передбачається відповідальність юридичних осіб у розмірі до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Але даний вид відповідальності ніяк не гарантує та не забезпечує права акціонерів, оскільки ці кошти стягуються на користь держави. На думку О. Левченко, зазначене порушення може стати підставою для визнання недійсним рішення загальних зборів як такого, що скликане з порушенням встановленого порядку [8, с. 80]. Однак необхідно зауважити, що даний спосіб захисту прав акціонерів потребує часу, що не є позитивним моментом, оскільки прийняті з порушенням рішення за цей час можуть бути реалізовані та негативно вплинуть на правове становище акціонера.

Вирішення окресленої проблематики, на нашу думку, є можливим шляхом передбачення у законодавстві можливості проведення позачергових зборів для всіх акціонерів у разі порушення їх права на участь у чергових загальних зборах. Дане право повинно забезпечуватися відповідальністю АТ у вигляді покладення на нього обов'язку проводити позачергові загальні збори на вимогу зазначених учасників. Проведення таких загальних зборів може відбуватися за аналогією проведення позачергових загальних зборів відповідно до ст. 47 Закону України «Про акціонерні товариства». Для цього у розділі VII Закону України «Про акціонерні товариства» необхідно передбачити статтю та викласти її в такій редакції: «Будь-який акціонер у разі порушення його права на участь у чергових загальних зборах має право вимагати проведення позачергових загальних зборів».

У корпоративному законодавстві також не передбачено обов'язку АТ, що безпосередньо корелюється від права акціонера на дивіденд, виплачувати дивіденди як у встановлений строк, так і взагалі. У тому числі не передбачено й наслідків невиконання товариством такого обов'язку. Відповідно до ч. 3 ст. 30 Закону України «Про акціонерні товариства» рішення про виплату дивідендів та їх розмір за простими акціями приймається загальними зборами АТ. За ч. 4

вказаної статті для кожної виплати дивідендів наглядова рада товариства встановлює дату складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, порядок і строк їх виплати. Тобто маємо складний юридичний склад – прийняття рішення та встановлення переліку акціонерів, що визнаються передумовами здійснення досліджуваного права. За умови відсутності таких юридичних фактів не буде й виплати дивідендів. Отже, виникають запитання: чи існує в акціонерів право на отримання дивідендів, чи можливо, все ж таки, право на участь у розподілі прибутку? яка правова природа права на отримання дивідендів? чи може бути застосований механізм відповідальності до АТ за невиконання дивідендів або невнесення питання про розподіл прибутку на загальні збори?

Відповідно до ст. 526 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [1] зобов'язання повинні виконуватися належним чином. У свою чергу, ч. 2 ст. 625 ЦК України встановлює відповідальність за порушення грошового зобов'язання в розмірі суми боргу з урахуванням установленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлено договором або законом.

Порядок реалізації цього права законодавець відносить до локального регулювання, зазначаючи у ст. 30 Закону України «Про акціонерні товариства», що виплата дивідендів здійснюється з чистого прибутку звітного року та/або нерозподіленого прибутку в розмірі, встановленому рішенням загальних зборів АТ. Отже, оскільки правовідносини між АТ і акціонерами з виплати дивідендів носять внутрішньокорпоративний характер, їх розмір, порядок нарахування та виплати в основному регулюються локальними актами, то, на нашу думку, на законодавчому рівні необхідно встановити й можливість установа річних процентів прострочки у статуті та інших внутрішніх документах товариства.

Однак варто зважити й на існування двох категорій акцій – прості та привілейовані, за якими законодавством встановлюється різний обсяг право- і дієздатності їх власників та відповідно й відмінний механізм нарахування та отримання дивідендів. Аналізуючи порядок нарахування та виплати дивідендів за привілейованими акціями, Є. П. Губін небезпідставно зауважує про безумовний обов'язок АТ з нарахування та виплати дивідендів за такими акціями, розмір яких визначено у статуті або може бути визначено на його підставі [10, с. 152]. В акціонера виникає право вимоги до АТ, якщо останнє відмовляється виплатити дивіденди за такими акціями. Відповідно до ч. 3 ст. 30 Закону України «Про акці-

онерні товариства» розмір дивідендів за привілейованими акціями всіх класів дійсно визначається у статуті АТ. Але Закон указує на те, що статутом визначається лише розмір дивідендів за привілейованими акціями, а прийняття рішення загальними зборами про виплату таких дивідендів є такою ж обов'язковою умовою для їх виплати, як і для акціонерів – власників простих акцій. На обов'язковість рішення загальних зборів для виплати дивідендів привілейованим акціонерам указує ч. 3 ст. 31 Закону України «Про акціонерні товариства», де міститься вказівка про випадки неможливості прийняття рішення про виплату дивідендів та здійснення виплати дивідендів АТ за привілейованими акціями.

Оскільки акціонери, яким належать привілейовані акції, мають право отримувати дивіденди навіть у разі відсутності або недостатності чистого прибутку (п. 2 ч. 2 ст. 30 Закону України «Про акціонерні товариства»), то відповідно у таких акціонерів існує право вимоги прийняття рішення загальними зборами про виплату дивідендів, якщо його не було прийнято через нескликання або несвоєчасне скликання загальних зборів чи невключення відповідного питання до порядку денного, на відміну від акціонерів, яким належать прості акції та які мають право отримувати лише оголошені дивіденди.

У даному випадку в АТ виникає обов'язок з виплати дивідендів, який має виключно корпоративний характер, що виникає з відносної багатосторонньої угоди за моделлю зобов'язання, але не з одиничної угоди, а зі складного фактичного складу (зі статуту), на відміну від договірної зобов'язання, за що має передбачатися корпоративна (акціонерна) відповідальність [10, с. 61]. За невиконання відповідного обов'язку (невиплата дивідендів за привілейованими акціями, виплата не в повному обсязі, неприйняття рішення про виплату дивідендів за привілейованими акціями, у разі виплати дивідендів у спосіб, інший, ніж передбачений законодавством, та при порушенні строків виплати) АТ повинно нести відповідальність, якою в тому числі може вважатися покладення на товариство додаткових обов'язків. У даному випадку корисним буде досвід РФ, де у ч. 5 ст. 32 Закону «Про акціонерні товариства» [4] передбачено, що акціонери – володільці привілейованих акцій, розмір дивідендів яких визначено у статуті товариства, мають право брати участь у загальних зборах акціонерів з правом голосу з усіх питань їх компетенції, починаючи зі зборів, наступних за річними загальними зборами, на яких незалежно від причин не було прийнято рішення про виплату дивідендів або було прийнято рішення про неповну виплату дивідендів за привілейованими акціями. Відповідне право при-

пинається з моменту першої виплати дивідендів за вказаними акціями в повному розмірі. Отже, можна констатувати, що в даному випадку в АТ за невиконання або неналежне виконання покладеного на нього обов'язку виникає відповідальність у вигляді покладення на нього додаткового обов'язку, а саме належним чином повідомити акціонерів, які володіють привілейованими акціями, про проведення загальних зборів, ознайомити з порядком денним загальних зборів і надати право голосу під час їх проведення. Пропонуємо внести відповідну норму до ст. 26 Закону України «Про акціонерні товариства», де передбачено права акціонерів – власників привілейованих акцій, та встановити додаткове право зазначених акціонерів.

Закон України «Про акціонерні товариства» передбачає неможливість порушення переважного права акціонерів на придбання додатково випущених акцій, але не передбачає, в якому випадку і яку саме відповідальність має нести АТ за невиконання або неналежне виконання покладеного на нього обов'язку. Усі власники акцій мають однакове переважне право на придбання акцій нового випуску. Недотримання АТ переважного права акціонерів на придбання акцій додаткової емісії може стати підставою для відмови Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) у реєстрації випуску акцій. Відповідно до ч. 4 ст. 27 Закону України «Про акціонерні товариства» у разі порушення АТ порядку реалізації акціонерами переважного права НКЦПФР може прийняти рішення про визнання емісії недобросовісною та зупинення розміщення акцій цього товариства.

Товариство не може встановлювати будь-які обмеження на відчуження акціонером своїх акцій або примушувати їх продавати. Товариство може викупувати в акціонера акції, що належать йому, для наступного перепродажу, розповсюдження серед своїх акціонерів або анулювання. Усі ці операції відбуваються тільки за згодою акціонера. У цьому разі АТ після узгодження з акціонером ціни цих акцій укладає з ним відповідний цивільно-правовий договір у письмовій формі. Перехід і реалізація акціонером права власності на акції визначаються чинним законодавством. Згідно зі ст. 128 ЦК України право власності у набувача речі за договором виникає з моменту передачі речі, якщо інше не передбачено законом або договором. Тобто законом чи договором може бути встановлено виняток із загального правила. Так, право власності на цінні папери, випущені у бездокументарній формі, переходить до нового власника з моменту зарахування цінних паперів на рахунок власника у зберігача. Проте норми чинного

законодавства не містять положень стосовно притягнення до відповідальності АТ у разі неповідомлення акціонерів про додаткову емісію акцій.

Оскільки АТ може здійснювати емісію акцій тільки за рішенням загальних зборів (ч. 1 ст. 21 Закону України «Про акціонерні товариства»), то й основні порушення переважного права акціонера при додатковій емісії, як правило, будуть пов'язані з порушенням порядку проведення загальних зборів. Тому відповідальність АТ за невиконання відповідного обов'язку має бути такою ж, як і при порушенні порядку проведення чергових загальних зборів. А саме, у разі порушення переважного права акціонерів на придбання акцій додаткової емісії АТ повинно нести відповідальність у вигляді обов'язку проведення позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів, чие переважне право на придбання акцій додаткової емісії порушено. Для цього у розділі VII Закону України «Про акціонерні товариства» необхідно передбачити статтю та викласти її в такій редакції: «Акціонери у разі порушення їх переважного права на придбання акцій додаткової емісії мають право вимагати проведення позачергових загальних зборів. На товариство покладається обов'язок провести позачергові загальні збори та включити пропозиції без рішення наглядової ради до порядку денного загальних зборів».

Крім того, якщо емісія акцій уже відбулась і акціонери не можуть забезпечити своє переважне право шляхом проведення позачергових загальних зборів, у них повинно виникати право на цих позачергових загальних зборах винести на розгляд питання про продаж належних їм акцій та відповідний обов'язок АТ з їх обов'язкового викупу, у зв'язку з чим пропонуємо внести до ст. 68 Закону України «Про акціонерні товариства» норму, яку необхідно викласти таким чином: «Кожний акціонер, чие переважне право на придбання акцій додаткової емісії порушено, має право вимагати здійснення обов'язкового викупу АТ належних йому акцій, якщо він зареєструвався для участі у позачергових загальних зборах, що були скликані акціонерами у зв'язку з порушенням їх переважного права».

Статті 25, 26 Закону України «Про акціонерні товариства» встановлюють право акціонера на отримання інформації про діяльність товариства. Відповідне право є одним із головних прав акціонера, оскільки лише на підставі повної, достовірної та своєчасної інформації про товариство акціонер може прийняти виважене рішення стосовно своєї інвестиції та реалізувати більшість своїх прав. Відповідному праву акціонерів на отримання інформації повинен кореспондувати обов'язок товариства,

який полягає у вчиненні необхідних і достатніх дій щодо забезпечення акціонерам безперешкодної можливості отримувати встановлені безпосередньо законом або ж на його підставі відомості про таке товариство. Відповідно до Листа Верховного Суду України від 01.08.2007 р. «Практика розгляду судами корпоративних спорів» [5] на законодавчому рівні не встановлено відповідальності товариства за ненадання чи надання недостовірної інформації акціонерам. Отже, оскільки право на інформацію є корпоративним правом акціонерів, то відповідно на АТ покладається обов'язок: 1) здійснювати ведення, збереження фінансових та інших документів товариства; 2) забезпечувати доступ акціонерів; 3) на вимогу акціонерів надавати копії документів; 4) публікувати в засобах масової інформації відомості, за невиконання (неналежне виконання) цього обов'язку АТ повинне нести відповідальність у вигляді покладення на нього додаткового обов'язку надати повну або правдиву інформацію, якщо таку не було надано при виконанні основного зобов'язання, надати інформацію, якщо було безпідставно відмовлено в її наданні.

Однак дуже часто трапляються випадки, коли акціонери зловживають правом на інформацію для досягнення своїх інтересів, що може призвести до таких негативних наслідків, як розкриття (не завжди умисно) інформації, що становить комерційну таємницю або конфіденційну інформацію товариства, конкурентові, унаслідок чого товариство не отримує (недоотримує) прибуток, зменшується його конкурентоспроможність або розголошується інсайдерська інформація. З цього приводу слушним є зауваження О. Р. Кібенко, що право акціонера на отримання інформації про діяльність товариства може бути обмежене, але таке обмеження має бути спрямоване на захист інтересів товариства та забезпечувати отримання відомостей, що безпосередньо пов'язані з реалізацією прав акціонера або впливають на його законні інтереси [7, с. 248].

Очевидно, обмеження акціонерів в одержанні інформації порівняно з посадовими особами товариства є виправданим, оскільки неможливо зобов'язати акціонерів зберігати комерційну таємницю. Обсяг інформації для акціонерів має стосуватися: статуту товариства, змін до нього, засновницького (уставного) договору, виписки з Єдиного державного реєстру про реєстрацію товариства; положень про загальні збори, наглядову раду, виконавчий орган та ревізійну комісію, інших внутрішніх документів та змін до них; положень про кожен філію та кожне представництво товариства; документів, що підтверджують права товариства на майно; принципів (ко-

дексу) корпоративного управління товариства; протоколів загальних зборів; матеріалів, з якими акціонери мають (мали) можливість ознайомитися під час підготовки до загальних зборів; протоколів засідань наглядової ради та колегіального виконавчого органу, наказів і розпоряджень голови колегіального та одноосібного виконавчого органу; протоколів засідань ревізійної комісії, рішень ревізора товариства; висновків ревізійної комісії (ревізора) та аудитора товариства; річної фінансової звітності; документів бухгалтерського обліку; документів звітності, що подаються відповідним державним органам; проспекту емісії, свідоцтва про державну реєстрацію випуску акцій та інших цінних паперів товариства; переліку афілійованих осіб товариства із зазначенням кількості, типу та/або класу належних їм акцій; особливої інформації про товариство згідно з вимогами законодавства; інших документів, передбачених законодавством, статутом товариства, його внутрішніми положеннями, рішеннями загальних зборів, наглядової ради, виконавчого органу (ч. 1 ст. 77 Закону України «Про акціонерні товариства»). Доступ же до іншої інформації може призвести до зловживання акціонерами своїм зв'язком з товариством і використання її не в інтересах останнього, а також інших учасників.

Частина 1 ст. 78 Закону України «Про акціонерні товариства» передбачає, що АТ забезпечує кожному акціонеру доступ до документів, визначених законодавством. На нашу думку, в цій же статті необхідно передбачити норму про обмеженість доступу акціонерів до конфіденційної інформації та комерційної

таємниці та викласти її в такій редакції: «АТ зобов'язане забезпечити доступ акціонерам до документів, визначених ст. 77 Закону України “Про акціонерні товариства”». До інших документів мають право доступу лише посадові особи товариства в порядку, визначеному статутом і спеціальними підзаконними нормативно-правовими актами, та акціонери, яким сукупно належать не менше 10% голосуючих акцій товариства».

На наш погляд, товариство має нести відповідальність за ненадання, несвочасне надання або надання недостовірної інформації. АТ має право не розголошувати конфіденційну інформацію, комерційну таємницю та не надавати документи, доступ до яких мають лише посадові особи товариства та акціонери, яким сукупно належить не менше 10% голосуючих акцій товариства. За ненадання відповідної інформації акціонерам, які не мають законного доступу до відповідної інформації, АТ відповідальності не несе.

Висновки. Отже, на підставі викладеного можна зробити висновок, що АТ повинно нести відповідальність за невиконання або неналежне виконання покладених на нього обов'язків, до яких можна віднести: проведення щорічних загальних зборів акціонерів; щорічну виплату привілейованим акціонерам дивідендів, розмір яких визначено статутом; своєчасне та у порядку, визначеному законодавством, інформування акціонерів стосовно діяльності товариства, надання на вимогу акціонерів інформації та документів, з якими вони мають право бути ознайомлені відповідно до локальних нормативно-правових актів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України : від 16.01.2003 №435-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – №40. – Ст. 356.
2. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 №514-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2008. – №50 (№50–51). – Ст. 384.
3. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України від 30.10.1996 №448/96 // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – №51. – Ст. 292.
4. Об акционерных обществах [Електронний ресурс] : Закон Рос. Федерации от 26.12.1995 №208-ФЗ. – Режим доступу: <http://www.consultant.ru/popular/stockcomp/>.
5. Практика розгляду судами корпоративних спорів [Електронний ресурс] : Лист Верхов. Суду України від 01.08.2007. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/VS07830.html.
6. Артеменко С. Права акціонерів за законодавством України / С. Артеменко // Госп. право. – 2001. – №6. – С. 26–30.
7. Кибенко Е. Р. Корпоративное право : учеб. пособие / Е. Р. Кибенко. – Харьков : Эспада, 2001. – 288 с.
8. Левченко О. Проблемні питання скликання та проведення загальних зборів акціонерів / О. Левченко // Юрид. журн. – 2004. – №11 (29). – С. 80–83.
9. Саракун І. Б. Здійснення корпоративних прав учасниками (засновниками) господарських товариств (цивільно-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / І. Б. Саракун ; Наук.-дослід. ін-т приват. права і підприємництва Акад. прав. наук України. – К., 2008. – 20 с.

10. Управление и корпоративный контроль в акционерном обществе : практ. пособие / под ред. Е. П. Губина. – М. : Юристъ, 1999. – 248 с.

REFERENCES

1. Tsyvilnyi kodeks vid 16.01.2003 No. 435-IV (Civil Code of 16.01.2003 №435-IV), *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2003, No. 40, St. 356.
2. Pro aktsionerni tovarystva : Zakon Ukrainy vid 17.09.2008 No. 514-VI (On Joint Stock Companies Law of Ukraine from 17.09.2008 r. №514-VI), *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2008, No. 50, No. 50–51, St. 384.
3. Pro derzhavne rehuliuвання rynku tsinnykh paperiv v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 30.10.1996 No. 448/96 (On State Regulation of Securities Market in Ukraine: Law of Ukraine of 30.10.1996 No. 448/96), *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 1996, No. 51, St. 292.
4. *Ob akcionerlykh obschestvah* : Zakon Rossiyskoy Federacii ot 26.12.1995 No. 208-FZ (On Joint Stock Companies: Law of the Russian Federation of 26.12.1995 №208-FZ), Elektronnyy resurs, Rezhim dostupu: <http://www.consultant.ru/popular/stockcomp/>.
5. Lyst Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 01.08.2007 roku «*Praktyka rozghliadu sudamy korporatyvnykh sporiv*» (Letter of the Supreme Court of Ukraine of 01.08.2007 on «Practice of courts of corporate disputes»), Elektronnyy resurs, Rezhym dostupu: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/V507830.html.
6. Artemenko S. Shareholders' rights under the laws of Ukraine, Artemenko S., *Business Law*, 2001, No. 6, pp. 26–30.
7. Kibenko E. R. *Korporativnoe pravo* (Corporate law) ucheb. posob., E. R. Kibenko, Espada, 2001, p. 288.
8. Levchenko O. Problemni pytannia sklykannia ta provedennia zahalnykh zboriv aktsioneriv (Problematic Issues of Convening and Holding the General Meeting of Shareholders), O. Levchenko, *Yurydychnyi zhurnal*, No. 11 (29), 2004, pp. 80–83.
9. Sarakun I. B. *Zdiisnennia korporatyvnykh prav uchasykamy (zasnovnykamy) hospodarskykh tovarystv (tsyvilno-pravovyi aspekt)* (Implementation of the Corporate Rights of Participants (Founders) of Economic Companies (Civil Aspects)), avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk, 12.00.03, I. B. Sarakun, Naukovo-doslidnyi instytut pryvatnoho prava i pidpriemnytstva Akademii pravovykh nauk Ukrainy, K., 2008, p. 20.
10. *Upravlenie i korporativnyy kontrol v akcionernom obschestve* (Management and Corporate Control in the Company), praktich. posob., pod red. E. P. Gubina, M., Yurist, 1999, p. 248.

И. И. ГРИШИНА

кандидат юридических наук, доцент кафедры правового обеспечения хозяйственной деятельности факультета права и массовых коммуникаций Харьковского национального университета внутренних дел

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ АКЦИОНЕРНОГО ОБЩЕСТВА ЗА НАРУШЕНИЕ КОРПОРАТИВНЫХ ПРАВ АКЦИОНЕРОВ

В представленной научной статье автором рассмотрены особенности привлечения к ответственности акционерного общества за нарушение корпоративных прав акционеров. На основании проведенного анализа сделаны выводы, что общество должно нести ответственность в виде обязанности проводить внеочередное собрание по требованию акционеров в случае нарушения их права на участие в общем собрании. Поскольку акционеры – собственники привилегированных акций имеют право получать дивиденды даже в случае отсутствия или недостаточности чистой прибыли, то соответственно у таких акционеров возникает право требовать от акционерного общества исполнения возложенной на него корпоративной обязанности. В случае нарушения преимущественного права акционеров на дополнительную эмиссию и невозможности обеспечить соответствующее право путем проведения внеочередного собрания акционеров у последних должно возникать право продажи принадлежащих им акций.

Ключевые слова: акционерное общество, акционеры, корпоративные права, ответственность акционерного общества.

I. I. GRISHINA

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor of the Department of Legal Support of Economic Activities of the Faculty of Law and Mass Communications of Civil Law and Procedure Faculty of Law and Mass Communications Kharkiv National University of Internal Affairs

JOINT-STOCK COMPANY RESPONSIBILITY FOR VIOLATION OF SHAREHOLDERS CORPORATIVE RIGHTS

Problem setting. Shareholder costs, which are connected with investment into a Joint-Stock Company, must be compensated by company responsibilities as to a shareholder. Recognizing corporate relationship mutual which corresponds to the rule «right corresponds to a duty», shareholders through the mechanism of Joint-Stock Company property forming obtain corporate rights which correspond to the corporative duties of the Company. Corporative rights realization is provided by guarantees, which give a possibility of their unobstructed realization and protection. One of the most important forms of such rights realization legal guarantee is corporative responsibility. In the case of shareholders rights and interests protected by law violation Joint-Stock Company as a member of stock legal relations must be responsible for the failure or improper performance of their duties.

Analysis of recent researches and publications. Problems of Joint-Stock Company were researched by E. P. Gubin, D. V. Lomakin, Y. S. Povarova, I. B. Sarakun and others.

Target of research. The aim of the article is to find out peculiarities of Joint-Stock Company responsibility implementation in the case of shareholders corporative rights violation.

Article's main body. In the case of shareholder's right to participate in regular meeting violation shareholders get right to extraordinary meeting which must be provided by Joint-Stock Company responsibility in the form of its duty to hold extraordinary general meeting at the request of these parties. As the shareholders who own privileged shares have a right to receive dividends even in the absence or insufficiency of net profit, they also have a right to demand the Joint-Stock Company to perform assigned corporative duty. In the case of violation of the shareholders preferred right on additional emission and in failing to provide a corresponding right on extraordinary general meeting, they have to get a right to sell their own shares.

Conclusions and prospects for the development. Joint-Stock Company is an independent member of joint relations and it must be responsible for the actions (or inaction) which violate rule of law or terms of responsibility including shareholders corporative rights violation.

Key words: Joint-Stock Company, shareholders, corporative rights, Joint-Stock Company responsibility.